

Matfyzácký FilmFest

15. a 16. června 2012 proběhl originální filmový festival „MFF UK FilmFest“

Jan Valenta

Katedra chemické fyziky a optiky, Matematicko-fyzikální fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Ke Karlovu 3, Praha 2; jan.valenta@mff.cuni.cz

Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy v Praze slaví v roce 2012 šedesáté výročí svého vzniku (formálně vznikla oddělením od Přírodovědecké fakulty ke dni 1. září 1952). Při této příležitosti je organizováno množství akcí pro veřejnost. Mezi nejoriginálnější a nejzdařilejší bude jistě možné zařadit *FilmFest*. Tento soutěžní festival filmů o matematice, fyzice a informatice (MFI) získal neobvykle velký ohlas především mezi studenty středních škol.

Téměř stovka přihlášených snímků překvapila nejen organizátory, ale i návštěvníky festivalu. Ačkoliv filmy pocházely od neprofesionálních tvůrců (nevylučuji nějakou výjimku), jejich úroveň byla často výborná – co chybělo ve znalosti filmařského řemesla, bylo nahrazeno nadšením a vtipem. Zdá se, že se organizátorům podařilo nalézt novou cestu k popularizaci MFI oborů a účinnou motivaci pro studenty zabývat se těmito – zhusta neoblíbenými – předměty i ve volném čase. Doufejme tedy, že se jednalo o první ročník z dlouhé řady *FilmFestů* MFF UK.

Abych čtenářům podal podrobnější obrazy o festivalu, požádal jsem o rozhovor kolegu *Martina Vlacha*, předsedu organizačního výboru *FilmFestu*:

■ *Máte za sebou premiérový festival MFF UK FilmFest 2012. Musím vám poblahopřát ke skvělému zvládnutí organizace takové velké akce, měřeno fakultním měřítkem. Podařilo se vám přitáhnout velký počet účastníků a získat obdivuhodně velký ohlas v médiích. V rozhlasu i v televizi se vás již vyptávali na různé aspekty akce, ale já bych vám rád položil možná trochu jinak cílené otázky. Co bylo prvotní či hlavní motivací k uspořádání této akce? Vždyť filmových festivalů nyní existují desítky, a to i v oblasti zájmu MFF UK FilmFestu, například tradiční Academia film Olomouc. Čím tedy podle vás měl FilmFest zaujmout a zdůvodnit svou existenci?*

Jednou z motivací bylo netradičně oslavit 60 let existence Matematicko-fyzikální fakulty UK a také trochu nabourat stereotypní představy o Matfyzu, matfyzáčích a nepřístupném světě matematiky, fyziky

a informatiky. Je pravda, že filmových festivalů existuje velká řada a že jejich zaměření je na současnou produkci v oblasti populárně-vědecké a didaktické tvorby. Nicméně na MFF UK FilmFestu šlo převážně o amatérskou tvorbu ze škol. Tomu odpovídaly i hodnotné ceny festivalu – byla to kombinace cen nejen pro autory, ale také pro celou instituci, z jejíž dílny snímek vzešel. Dokonce součtová hodnota cen převyšovala vlastní finanční náklady akce, což je jistě dobrá vizitka festivalu. Další rozdíl je v užším zaměření – a to pouze na oblast matematiky, fyziky, informatiky a počítačové grafiky. Z těchto důvodů jsme jako festival myslím jedineční, minimálně v České republice.

■ *Věnujete se sám aktivně filmové tvorbě?*

Nemohu říci, že se věnuji filmové tvorbě vyloženě aktivně, to by bylo moc vznešené.

V souvislosti s mojí prací na Matfyzu mám určité zkušenosti s demonstrací fyzikálních experimentů, jejich natáčením a postprodukcí. V současné době se podílím na přípravě multimediálních materiálů pro výuku vybraných partií fyziky pro gymnázia. Jsem též spoluautorem scénáře a účinkujícím v první řadě televizního vzdělávacího seriálu „Rande s Fyzikou“ České televize.

■ *Očekával jste, jako zkušený středoškolský pedagog, že většina příspěvků přijde od studentů středních škol? Z mého pohledu bylo vysoce odborných a vážně pojatých filmů relativně málo; většinou se jednalo o zábavné až recesistické snímky. Byl to záměr?*

Do jisté míry jsem tento zájem škol očekával. Z celkového počtu téměř sta přihlášených snímků tvořily středoškolské zhruba 70 %, velkou část ale prezentovaly i snímky

Areal MFF UK a FJFI v Holešovičkách – celkový pohled na rekonstruované prostranství s bývalými chladičnými věžemi reaktoru. Foto: Jan Valenta

ze základních škol. Je otázka, co si představujete pod pojmem vysoce odborný a vážně pojatý film. Osobně si myslím, že vzhledem k věku autorů měla velká řada příspěvků poměrně vysokou i odbornou úroveň. Ale pro ty, kteří nechtěli dělat odborný film, byl záměrně vytvořen prostor také pro zábavu i recesi.

■ *Měl jste již zkušenost s organizací podobně velké akce, nebo jste měl takové pomocníky v organizačním výboru? Dokázal jste odhadnout, jak bude vše probíhat, respektive co vás v průběhu akce nejvíce překvapilo, ať pozitivně, či negativně?*

S vlastní organizací větších akcí praxi mám, byl jsem u zrodu několika hudebních festivalů a v managementu hudební agentury. Organizační tým FilmFestu byl tvořen především lidmi z Matfyzu, kteří zkušenosti s pořádáním takové akce neměli, ale podařilo se mi najít napříč tematikou, fyzikou a informatikou takové spolupracovníky, kteří si dobře koordinovali své vytyčené záležitosti. Všechny jsem znal z dob studií, kdy se člověk potkával s lidmi i mimo svůj obor, což se pak už během zaměstnání stává méně. Navíc jsem měl podporu dvou členů organizačního výboru mimo univerzitní půdu, kteří zajišťovali především PR festivalu. Pozitivně mě překvapilo, že vše víceméně proběhlo podle plánu. Samozřejmě se drobné chyby objevily, říkám tomu porodní bolesti – těm se nelze vyhnout, ale lze se z nich poučit, co příště zlepšit či případně udělat jinak. Asi největším příjemným překvapením pro mě byl účastníky vysoce oceňovaný průběh veřejné diskuse známých osobností, která patřila bezesporu k vrcholům festivalu.

■ *Nezdálo se vám, že během festivalu byla malá účast fakultní veřejnosti, zejména studentů? Tedy s výjimkou mnoha pracovníků zainteresovaných v organizačním a programovém výboru a v porotě. A co s tím? Ptám se trochu ze zvědavosti jako dlouholetý kurátor Malé galerie vědeckého obrazu, který cítí, že na vernisáže chodí málo fakultní veřejnosti. Je to tím, že možností kulturního využití je opravdu hodně, nebo tím, že lidé žijí více virtuálně a reálný přesun na místo akce je obtížuje?*

Hlavní propagace festivalu šla záměrně spíše mimo fakultní půdu. Je ale pravda, že větší účast studentů Matfyzu by si festival zasloužil. Osobně si myslím, že „matfyzák“ je kromě mnoha vynikajících vlastností také do jisté míry tvor líný a je třeba do něj vhodně „štouchnout“. Druhá věc je také ta, že současná doba nabízí mnoho možností zábavy. A zaujmout není jednoduché. Kdybychom chtěli více cílit na matfyzáky, dnes již nestačí propagovat akci jen na webu jedním oznámením či několika plakáty po bu-

Část poroty v prostřední řadě: zleva Veronika Vlachová, Radek Šimík, Zdeněk Drozd, Josef Pelikán, Jana Tahalová, Miloš Rotter, Alena Havlíčková, Miriam Madrová (AVG). Foto: Jan Valenta

dovách univerzity, je třeba přicházet s novými a novými nápady, je třeba vtáhnout návštěvníky/matfyzáky do děje, což vyžaduje velké úsilí, bohužel často srovnatelné s vlastní tvorbou.

Vítězné filmy MFF UK FilmFestu 2012

Cena za nejlepší snímek

- **Projekt Maglev** – kolektiv autorů Laborky.cz (Gymnázium V. B. T. ve Slaném)
- **Projekt Běh bažinou** – kolektiv autorů Laborky.cz (Gymnázium V. B. T. ve Slaném)

Cena za autorský přínos

- **Mravenec jede na festival** – Hanuš Koblížek, Strančice
- **Magdeburské polokoule** – Václav Rídl a kolektiv (Gymnázium, Políčka)

Cena pro mladé vědátory

- **Hejblata v akci** – Jan Votava, Kateřina Lipertová a další (Církevní gymnázium, Plzeň)
- **Mikrovlny** – Alžběta Rohová a kolektiv (Gymnázium Jakuba Škody, Přerov)

Zvláštní cena poroty

- **Otto Wichterle** – Zuzana Bahulová (Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta multimediálních studií)
- **Brick** – Lubor Zelinka a Ján Slašťan (VOŠG, Jihlava)

Mediální partner festivalu, portál Technet.cz, vyhlásil vlastní anketu Cenu čtenářů Technet.cz. Odborná porota vybrala ze všech zaslaných videí několik, o kterých čtenáři hlasovali v on-line anketě.

Cena Technet.cz

- **Reportéři GVP** – Jan Brandejs, Jan Šetina a Richard Klíma (Gymnázium Na Vítězné pláni, Praha)

Cena diváků

- **Bibec a Fyzik** – Nikola Hanáčková a další (ZŠ Ivanovice na Hané)

■ *À propos, bylo by v budoucnu možné udělat (paralelně) celý festival po internetu?*

To je přesně jedna z věcí, kterou bych rád v budoucích ročnících vyzkoušel, zejména pro odbornou veřejnost a studenty VŠ. Dostali jsme řadu e-mailů, zda bude možné sledovat průběh festivalu po internetu, převážně od zájemců ze zahraničí. Tuto možnost jsme ale letos nenabídli. V hlavě mám ještě jednu větší akci, kde tento model využít bude, ale nemohu v tuto chvíli víc prozradit.

■ *Jsou některé soutěžní snímky ke zhlédnutí na internetu?*

Ano, některé soutěžní snímky, u nichž nám autoři dali svolení, lze zhlédnout na internetu. Více informací je možné nalézt na stránkách festivalu: <http://filmfest.-mff.cuni.cz>.

■ *Jak jste zajistil takový ohlas v médiích? Většina popularizačních akcí pořádaných univerzitami zdaleka není tak mediálně viditelná. Měl jste nějaký trénink na živá vystoupení, kde jste působil velmi zkušeně?*

Ohlas v médiích byl dán několikaměsíční přípravou, jednáním se zástupci těchto médií a podporou ze strany oslovených osobností, podporou z vedení fakulty a podporou členů organizačního výboru. Je to souhrn mnoha a mnoha věcí. Jakmile získáte několik důvěryhodných partnerů, je pak další vývoj jednodušší. Na živá vystoupení jsem nijak netrénoval, ostatně veškeré živé vystupy v rádiích a televizi byly ve velmi hektických chvílích, takže ani na nějakou přípravu nebyl čas. Ale vzhledem ke zkušenostem před kamerou a třeba i před studenty určitý trénink mám.

■ *Byly problémy s finančním zabezpečením festivalu? I když se zřejmě díky využití fakultních prostor a vybavení jednalo o nízkorozpočtovou akci.*

Musím velmi poděkovat vedení Matematicko-fyzikální fakulty, které akci v rámci

Diváci v posluchárně T1. Foto: Jan Valenta

oslav 60. výročí založení fakulty finančně zabezpečilo a pořídilo moderní projekční vybavení. V měřítku filmových festivalů se zcela jistě jednalo o nízkorozpočtovou akci, ovšem ceny pro vítěze byly díky materiální podpoře partnerů velmi zajímavé.

■ *Z mého pohledu není příliš jasné, proč jste zvolili „rozštěpení“ projekce a hodnocení na dvě poloviny. (Pozn. Filmy byly rozděleny do dvou částí, které se promítaly paralelně ve dvou vedlejších posluchárnách a v každé působila jedna nezávislá porota.) Zdálo by se mi vhodnější udělat větší selekci před festivalem, slabší snímky vyřadit a zbytek promítat a hodnotit dohromady. Můžete okomentovat, jaké důvody vás vedly k takovému systému organizace a jak jste s ním byl spokojen?*

Vzhledem k tomu, že se jednalo o první akci tohoto typu na MFF UK, v době oznámení jsme nevěděli, jaký zájem ze strany základních a středních škol akce vyvolá. Toto byla nejhodnější varianta, která dávala možnost určité volnosti. A jakmile jednou pravidla vyhlásíte, nesmí se měnit. I tak jsme selekci udělali, do festivalového promítání prošlo zhruba 70 snímků ze sta. Pokud bude zájem i v budoucnu podobný, paralelní projekce se mi zdají jako dobré řešení, navíc má divák možnost širšího výběru.

■ *Není pro školní mládež a pracující začátek akce už v pátek v poledne příliš brzy?*

To asi nelze jednoduše zhodnotit. Je lepší úterý, či jenom víkend? Vždy se najde něco pro a něco proti.

■ *Jak jste byl spokojen s atmosférou a s průběhem doprovodných akcí?*

Byl jsem velmi spokojen s atmosférou. Jak jsem již zmiňoval, kromě vystoupení dr. Vodňanského a doprovodných akcí byla vrcholem hlavně veřejná debata osobností, které se zúčastnili bývalý ředitel Národní galerie v Praze Milan Knížák, Jeho Excellence biskup Radkowský, mluvčí ČHMÚ Petr Dvořák, scenárista a režisér Radomír Šofr

či ředitel sítě multikin Oldřich Kubišta. Celou debatu moderoval šéfredaktor Českého rozhlasu Leonardo Luboš Veverka.

■ *Budete mít chuť a energii na uspořádání dalších ročníků FilmFestu? Pokud ano, jaká periodicitu by byla vhodná a co byste udělal jinak?*

Pravděpodobně každý organizátor takovéto akce zažívá pocitu beznaděje před akcí a v průběhu akce a říká si, že už nikdy. Po krátké době se ale začne rozhlížet, co se dá zlepšit, co by udělal jinak, a najednou je z toho příprava dalšího ročníku. I když jsem sliboval nejen sobě, ale i blízkým, že „asi ne“, myslím, že další ročníky smysl mají. Ne za rok, ale za dva až tři roky určitě. Už i kvůli velmi pozitivním ohlasům ze zúčastněných škol, ze strany zúčastněných osobností a také sponzorů, kteří by akci podpořili i v budoucnu.

■ *Neuvažujete o nějaké výraznější změně, třeba o možnosti doplnit festival dílnami, kde by se autoři dozvěděli základy filmové tvorby – jak po stránce techniky, tak především „skladby“ scénáře a podobně? Mnozí by to evidentně potřebovali. Uvažovat by se dalo možná i o nalezení vhodnějších prostor, než jsou posluchárny a foyer v Tróji?*

O workshopech a dílnách jsem uvažoval, ale vzhledem k tomu, že nebyl předem jasný ohlas akce, tuto myšlenku jsem odsunul na případné další ročníky. Dokážu si představit, že budou probíhat právě jakési večerní či odpolední dílny, kam se autoři budou moci přihlásit a kde je budou vyučovat profesionální tvůrci. Ostatně velká řada profesionálů se na festival přišla podívat ze zájmu, co žáci a studenti nafilmovali. Co se týče prostor, areál Matfyzu je vhodný a nabízí i další možnosti využití, je zde řada učeben, velké posluchárny, prostory pro relaxaci. Dokonce uvažují o přesunu doprovodné hudební akce do blízkosti areálu Matfyzu v Praze-Tróji – prostranství u Vltavy je k tomu účelu velmi příznivé.

■ *A nakonec obecnější otázku. Jaké další způsoby popularizace matematiky a fyziky by mohly pomoci odstranit u žáků negativní předsudky proti těmto předmětům a třeba v nich vzbudit zájem a nalákat je na přírodovědné a technické vysokoškolské studium? A mohou vůbec jakékoliv jednorázové akce mít zásadnější vliv? Nevyžadovalo by to změnu obecného vnímání těchto oborů, které skrze rodinu a média žáci nasávají ještě dříve, než se s nimi ve škole potkají?*

Popularizace přírodovědných oborů je běh na dlouhou trať. Je na ní třeba dlouhodobě pracovat. V první řadě ji musí dělat odborníci a musí své znalosti umět prodat, to je důležitá kombinace. Mám však pocit, že se díky takovýmto osobnostem v posledních letech mění trend, kdy bylo opovrhováno matematikou a fyzikou téměř hitem doby a rychlokvašené hvězdy show-businessu se tím chlubily v zájmu vyšší popularity. Jednorázové akce dlouhodobý a zásadní vliv na vnímání těchto předmětů nemají, ale je to jeden z kamínek. Můj názor je přesně ten, že k pozitivnímu vnímání těchto oborů musí docházet převážně právě skrze média a rodinu, dříve než se s těmito předměty žáci setkají, a to přes jakýsi popularizačně-vědecký „product placement“. Tzn. jednoduše a laicky, ale zároveň bez nesrovnalostí ukazovat a vysvětlovat věci okolo nás. Aby i žáci na přelomu prvního a druhého stupně základní školy alespoň tušili, že fyzika, matematika a informatika jsou obory, bez nichž by nepustili kamarádovo on-line video, nedali vědět všem svoji aktuální polohu přes sociální sítě s aplikací v chytrém telefonu, necvakli doma vypínačem a nevyočítali ani cenu nového iPodu... Že matematika, fyzika a informatika jsou obory, které jsou úzce spjaté s běžným životem, které jsou ku prospěchu a které mohou mít opravdu rádi a respektovat je.

■ *Děkuji za rozhovor a přeji, aby se vám dále dařilo popularizovat matematiku a fyziku alespoň tak úspěšně jako v případě prvního MFF UK FilmFestu.*

Dr. Martin Vlach, předseda organizačního výboru FilmFestu. Foto: Jan Valenta